

Cimitirul de la Sulina, ca o concordie universală

Printre cele mai impresionante cimitire din România se numără și cel de la Sulina. Unii îl numesc „internațional”, alții „internațional-maritim”, „multietnic”, „multiconfesional” sau „Cimitirul Comisiunii Europene a Dunării”. Caz unic în România, în perimetrul lui sunt înmormântați, fără delimitări concrete, cetățeni de 21 de naționalități, aparținând cultelor creștin, musulman și iudaic. Multe monumente funerare sunt adevărate opere de artă, iar poveștile unora dintre cei înhumați aici sunt tulburătoare. Dincolo de toate însă, acest cimitir mărturisește adevărul că în fața morții toți suntem egali.

Sfânta Scriptură spune că omul este zidit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, împodobit cu înfățișare și deosebită frumusețe, ca o cinstită făptură cerească, spre măreția și slava lui Dumnezeu. Cu alte cuvinte, omul este o legătură negrăită dintre suflarea Creatorului și lutul frământat de mâinile Lui. De aceea, și Ecclesiastul ne învață că la sfârșitul fiecăruia trebuie „ca pulberea să se întoarcă în pământ cum a fost, iar sufletul să se întoarcă la Dumnezeu, Care l-a dat” (Eccl. 12, 7). Cimitirul de la Sulina mărturisește acest adevăr, indiferent de credința celor care sunt înmormântați aici, pentru că el exprimă, în multiconfesionalitatea lui, nădejdea universală în mântuire și înviere.

Pași în trecut și în prezent

După Războiul Crimeei (1854-1856) și Pacea de la Paris din 1856, Puterile timpului, Austria, Franța, Marea Britanie, Prusia, Rusia, Sardinia și Turcia, hotărâsc, printre altele, neutralitatea Mării Negre, libertatea de navigație pe Dunăre și înființarea Comisiunii Europene a Dunării (CED), care conferea fluviului dreptul de a beneficia de prevederile Tratatului de la Viena din 8 iunie 1815, întocmai ca fluviile internaționale Rin, Hecker, Main, Moselle, Meuse și Escart. Sediul tehnic al Comisiunii a fost stabilit la Sulina, iar principalele atribuții ale instituției vizau implementarea proiectelor de ameliorare și regularizare a Gurilor Dunării și Dunării maritime, până la Brăila. La 16 mai 1939, activitatea CED încetează, iar după 23 august 1944, subiectul devine de-a dreptul „imperialist”, interzicându-se orice discuție despre existența lui. Înființarea cimitirului din Sulina este legată de

activitatea acestei comisiuni.

Cu ceva vreme în urmă, într-un miez de vară încinsă, drumurile ne-au purtat și în acest loc atât de special, la poarta de apă de la răsăritul țării, prilej cu care am vizitat și celebrul cimitir, însoțiți de profesorul Valentin Lavric, de la Liceul Teoretic „Jean Bart” din Sulina la vremea aceea, un veritabil ghid și tezurizator al istoriei lui. „Primii oameni care au fost îngropați aici au fost membrii comisiunii. Inițial, a existat un cimitir în carantina rusească, pe malul stâng al Dunării, apoi un altul pe malul drept, abandonat din cauza lucrărilor de îndiguire a fluviului. Noul cimitir a luat naștere în jurul celui al Comisiunii Europene a Dunării”, ne spunea profesorul Lavric.

Așa a apărut Cimitirul protestant, cu secțiunea engleză și cea germană, Cimitirul catolic, unde sunt înmormântați italieni, maltezi, sârbo-croați, muntenegreni, Cimitirul rușilor lipoveni, Cimitirul ortodox, cel mai mare, în care sunt înhumați români, ruși și greci, apoi Cimitirul musulman și cel evreiesc. „Între ele nu există

delimitări, comisiunea încurajând fiecare comunitate în mod egal. Așa s-a născut o concordie universală între grupurile etnice și religioase de aici”, ne-a mai precizat profesorul.

Cimitirul este impresionant. Multe dintre monumentele sale, statui și lespezi comandate la Tulcea, aparțin familiilor grecești care pe vremuri au avut o situație materială deosebită. Cei îngropați aici aparțin tuturor straturilor sociale ale urbei cosmopolite a acelor ani. Găsim așadar înmormântate la -Sulina prințese, ofițeri, înalți -func-ți---onari europeni, marinari, pirați, pescari lipoveni ori copii, cei din urmă înhumați mai ales lângă gardul mic al cimitirului, pentru ca părinților lor să le fie mai ușor accesul la morminte. Un fel de Turn Babel, cum spunea cineva, culcat, nu ridicat pe verticală, fiecare cu povestea lui, scrijelită pe lespezi sau veșnicind în legendă, ca să se adeverească zicerea conform căreia murim cu totul doar atunci când moare și ultima persoană care mai vorbește despre noi. Poveștile, legendele, amintirile despre cei răposați înmormântați aici circulă, ceea ce înseamnă că cimitirul este viu. Cum i se mai spune de altfel acestuia. Implicit, cei care se află înmormântați aici, vor trăi veșnic și ei, la fel ca fluviul sau marea pe malurile cărora au fost îngropați.

„Numai în natură se moare ușor”

În spatele capelei cimitirului se află un șir de morminte ale eroilor britanici care au murit în Războiul Crimeei, strămutați din cimitirul de pe malul drept al Dunării. „Pe monumentele lor sunt menționate numele vaselor pe care au fost îmbarcați, bolile de care au suferit, accidentele în care au pierit. În rândul al doilea, găsim pietrele funerare ale unor înalți funcționari ai comisiunii, cum sunt cele ale navigatorului specialist Ruterford și ale șefului lucrărilor de aici, Simson. Între cele două morminte sunt înhuate două persoane feminine, una mai tânără, alta mai în vârstă, de origine austriacă. Are un foarte frumos epitaf: «Numai în natură se moare ușor, inima omului trebuie să se rupă înce-încet...» Mai sunt două morminte deosebite, cel al danezului Magnusen, fost inginer-șef al lucrărilor de -la Sulina, după plecarea lui Sir -Charles Augustus Hartley, supranumit «părintele Dunării», care a făcut proiectul pentru amenajarea Canalului maritim Sulina, și cel al lui Carl Kühl.

Toată lumea caută în cimitirul protestant mormintele îndrăgostiților Anna Margaret Pringle și William Webster. Mulți spun că este o poveste shakespeariană. Din cunoștințele mele, tânăra a venit la Sulina împreună cu mama și cu o mătușă să-și viziteze iubitul. Într-o plimbare romantică pe Dunăre, în seara de 21 mai 1868, fata cade în apă. Bărbatul încearcă să o salveze, dar se îneacă și el. Mormintele lor au pietre funerare cu epitafuri. Pe al ei scrie: «Ea a venit și a plecat ca o floare», iar pe al tânărului: «Nu este mai mare dragoste decât să-ți dai viața pentru prietenii tăi», ne-a povestit profesorul Lavric.

Un pirat grec și prințesă

În cimitirul ortodox există și mormântul piratului grec Ghiorghios Kontoguris, personaj foarte prețuit de conaționali. „Acesta a murit chiar de Ziua Națională a Greciei, 25 martie, probabil într-un exces patriotic. Se spune că ar fi fost împușcat. Pe piatra funerară are o cunună de lauri, semnul învingătorului, și capul de mort al piraților. Mormântul lui este singurul înregistrat în Europa ca aparținând unui pirat veritabil!”, ne mai spune Valentin Lavric.

Despre acest pirat circulă la Sulina fel de fel de legende. Se spune de pildă că nu prea fusese un pirat în sensul clasic al cuvântului, ci unul mai degrabă prozaic. El nu ataca corăbiile abordându-le în larg să le prade. Omul lega o scândură lungă, transversal, de coarnele unui bou, punând în capetele ei câte un felinar aprins.

Apoi, pe timp de ceață, plimba animalul prin locuri mlăștinoase, atrăgând astfel corăbiile în locuri cu apă mai puțin adâncă, unde eșuau. Apoi, împreună cu oamenii lui, ataca ambarcațiunea și fura tot ce putea, după care fugea. Se spune despre el că astfel ar fi strâns o imensă avere pe care ar fi îngropat-o undeva prin Sulina. Dar el ar fi murit sărac. O istorioară însă relatează că în 1871, pe când avea 33 de ani, Ghiorghios Kontoguris, om bisericos de altfel, a fost împușcat pe străzile orașului Sulina, într-un schimb de focuri cu niște soldați ruși. Mormântul lui a fost îngrijit de fratele său Grigoris, care i-a scris și epitaful: „Aici zace Ghiorghios E. Kontoguris, plecat -înaintea Domnului la Sulina”. Și ca să rămânem definitiv în legendă, se mai spune că, dimineața, la prima oră, lespeda mormântului trebuie udată și lăsată să se usuce sub soare, astfel încât, sub un anumit unghi, să se poată citi informațiile despre locul în care s-ar afla îngropată averea sa!

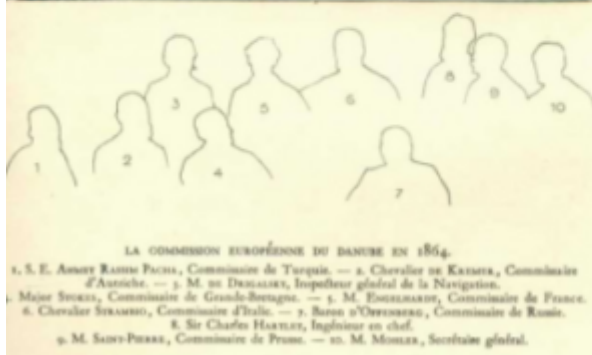
Nu departe de mormântul acestuia se află îngropat comandorul român Mihail Drăghicescu, care are un monument funerar deosebit, cu lanțuri de ancoră și un colac de salvare pe care este scris numele lui, un picior de busolă, compas magnetic, trei rame, o mină - semnul marinei, și o cruce.

Un alt monument este cel al lui Alexandru Cuzulov, din 1928. „Pe acesta, Dunărea nu l-a mai dat -înapoi, într-o zi de Bobotează, când s-a aruncat în apă să prindă crucea aruncată de preot. Descoperirea trupului lui a fost ca o minune”, ne-a mai spus profesorul Lavric.

De la părintele Marian Ivanov Măcăilă, parohul Catedralei din Sulina, am aflat povestea acestui tânăr și a unei icoane a Sfintei Cuvioase Parascheva, care se păstrează în biserică: „Într-o zi, am primit de la o doamnă o icoană a Sfintei Parascheva, care avea pe spate o relatare referitoare la acest tânăr. Se spune că mama lui a plâns foarte mult că îl pierduse și se ruga la icoana Sfintei Parascheva, care se afla în biserică veche românească din oraș, să-i descopere trupul. La un moment dat, sfânta i s-a arătat cu chipul din icoană, dezvăluindu-i locul unde se afla trupul fiului ei. Și acolo a fost găsit”.

La Sulina a fost înmormântată și prințesa Ecaterina Moruzi, nepoata domnitorului Moldovei, Ioan Sturza, născută în 1836 și trecută la Domnul, la Sulina, în 29 decembrie 1893. Epitaful ei vorbește despre binele și răul pe care le-a gustat în viață, din care rămâne doar binele. Prințesa s-a născut la Constantinopol, fiind pregătită și educată la Patriarhia Ecumenică a Constantinopolului. Ea a ajuns la Sulina împreună cu fiul său, Dumitru Moruzi, subprefect al portului de aici. „Unii zic că ar fi fost surghiunită în portul dunărean ca urmare a unei povești de dragoste neacceptată de familie. După moartea ei, fiul a fost mutat la Isaccea, apoi la București, unde se spune că ar fi murit de foame. De la el a rămas libretul operetei «Pescarii din Sulina», care a fost jucată la Teatrul Național din București, la 2 februarie 1902. Pe mormântul prințesei scrie că «aici vremelnicu zăcu rămășițele Prințesei Ecaterina Moruzi», dar nu știu unde au fost strămutate”, ne mai spune profesorul Valentin Lavric.

Ca o fotografie în sepia

Acestea sunt numai câteva din poveștile și lucrurile ce se pot vedea și afla în acest cimitir. În asfințit, cum remarcă un privitor, cimitirul din Sulina pare o fotografie veche în sepia, un pic retușată, ca acelea din care ne privesc străbunicii sau bunicii noștri, imagini imortalizate demult la vreo nuntă, care vorbesc despre un timp încremenit, azi sau atunci, fără nici o diferență. Un fel de lotcă, în care un pescar prins în amurg de soarele ca o ghiulea înroșită înecându-se în mare dă drumul lopeților, ca în schița lui Jean Bart, „Cimitirul marin”, din „Jurnal de bord”, scris în 1901, -„lăsându-și barca să ajungă legănată de valuri”, făcându-și „semnul -crucei întorcându-se cu fața spre țărm, cătând cu sfințenie spre malul nisipos unde albesc în zare lespezi de piatră”.

La plecare, l-am întrebat pe profesorul Valentin Lavric ce transmit până la urmă aceste monumente, epitafuri, gânduri scrise în piatră, și mi-a răspuns: „Toate vorbesc despre faptul că în fața morții toți suntem egali, și că trebuie să înțelegem că moartea poate fi învinsă doar prin iubire! Pentru că iubire există și dincolo de moarte. Iar cei ce vom ajunge la marea înviere, Îl vom proclama pe Hristos Mântuitorul Domn și Împărat. Și Lui Îi vom sluji”.

ziarullumina.ro